

پرسش ۴۶۵: سوالات فقهی و معنی آیه‌ی (رَبُّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي)

السؤال/ ۶۵ : بسم الله الرحمن الرحيم

والصلوة والسلام على أشرف الخلق محمد وعلى آله الطيبين الطاهرين الأئمة
والمهديين وسلم تسليماً كثيراً.

أسأل الله العلي القدير أن تكون بخير وأن يحفظك الله من كل شر هذه الدنيا
بحق لا إله إلا هو الحي القيوم. سيدی، أنا عندي عدة أسئلة لو سمحت الإجابة
عليها:

سؤال/ ۴۶۵ : بسم الله الرحمن الرحيم

سلام و درود بسیار بر اشرف خلق حضرت محمد و بر خاندان پاکش از ائمه و
مهدیین باد.

از خداوند بلند مرتبه سلامتی شما را خواهانم، و شما را از هر شر این دنیا محافظت
کنند، به حق لا إله إلا هو الحي القيوم. آقا! من، سؤالاتی دارم که می‌خواهم به آن
پاسخ دهید:

السؤال الأول: هل يجوز لشخص أن يعمل بمحل يباع فيه لحم خنزير رغم أنه
لا يبيعه لمسلمين، وأيضاً المحل ليس ملكه وإنما هو مجرد عامل في المحل؟

سؤال اول: آیا برای فرد جایز است در محلی کار کند که در آن گوشت خوک خرید و
فروش می‌شود، و گوشت را به مسلمانان نمی‌فروشد، همچنین مالک آن مکان نیست
و وی فقط در آن جا کار می‌کند؟

والسؤال الثاني: لو كان شخص سائق شاحنة وفي الشركة التي يعمل بها
ينقلون لحوم غير حلال أو غيرها، هل تكون عليه حرمة؟ مع العلم أن الشخص
أيضاً مجرد سائق الشاحنة ليست ملكه.

و سؤال دوم: اگر فردی راننده ماشینی باشد و در شرکتی که کار می‌کند گوشت‌های غیرحلال یا غیر آن انتقال داده می‌شود، آیا بر روی حرامی است؟ با توجه به این که این فرد فقط راننده است و ماشین در ملکیت وی نیست.

والسؤال الثالث: هل يجوز التحويل على البنك غير الإسلامي وأخذ قرض منهم وبعدها إذا تمكّن من استرداد هذا المبلغ سيرده لهم وإذا لم يستطع أن يرده؟

و سؤال سوم: آیا سپرده گذاری در بانک‌های غیراسلامی و گرفتن وام از آنان جایز است، و بعد از آن اگر توانست که این مبلغ را به آن‌ها برگرداند و اگر نتوانست آن را برنگرداند؟

السؤال الرابع: ما تفسير قوله تعالى: (قَالَ رَبُّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي * وَيَسِّرْ لِي أَمْرِي * وَاحْلُّ عُقْدَةً مِّنْ لِسَانِي * يَفْقَهُوا قَوْلِي * وَاجْعَلْ لِي وَزِيرًا مِّنْ أَهْلِي)؟([95])

سؤال چهارم: تفسیر فرموده خداوند متعال چیست که فرمودند: (گفت: پروردگارا، سینه‌ام را گشاده گردان، و کارم را برای من آسان ساز، و از زبانم گره بگشای، (تا) سخنم را بفهمند، و برای من دستیاری از کسانم قرار ده) ([96]).

والسؤال خامس: ما هو تفسير الخطبة الكوثرية؟
والسلام عليكم ورحمة الله وبركاته.

المرسل: محمد السويفي - كندا

وسؤال پنجم: تفسير خطبه کوثریه چیست؟
و السلام عليکم و رحمة الله و برکاته.

فرستنده: محمد سويفي - كنادا

الجواب: بسم الله الرحمن الرحيم
والحمد لله رب العالمين، وصلى الله على محمد وآل محمد الأئمة والمهديين
وسلم تسلیماً.

يجوز العمل في محل بيع لحوماً لا يحل أكلها، مثل لحم الخنزير أو لحوم غير مذكاة بصورة شرعية، وكذا يجوز العمل كسائق شاحنة تحمل لحوماً لا يحل أكلها، ولكن لا يجوز أن يعمل في بيع الخمر أو كسائق شاحنة تحمل الخمر.

جواب: بسم الله الرحمن الرحيم
والحمد لله رب العالمين، وصلى الله على محمد وآل محمد الأئمة والمهديين و
سلم تسلیماً.

کار کردن در محل خرید و فروش گوشت‌هایی که خوردنش حلال نیست جایز است، مانند گوشت خوک یا گوشت‌هایی که به صورت شرعی تزکیه نشده است، همچنین کار کردن به عنوان راننده ماشینی که گوشت‌هایی که خوردنش حلال نیست را حمل می‌کند جایز است، ولی جایز نیست که در محل فروش شراب یا راننده ماشینی که شراب را حمل می‌کند کار کند.

وبالنسبة لمعاملات مع البنوك التي يملكها غير المسلمين أو يملكونها نواصب ينصبون العداء للائمة أو المهدىين فيجوز أن تأخذ منهم قروضاً بفائدة، أو أن تودع مالك عندهم وتأخذ فائدة منهم، حيث لا ربا بين مؤمن وغير مسلم أو بين مؤمن وناصب عداء.

وبه نسبت معاملات با بانک‌هایی که در ملکیت غیر مسلمانان است یا در ملکیت نواصبی که با امامان یا مهدیین دشمنی دارند جایز است تا از آنان وام‌هایی با سود بگیرید، یا نزد آنان سپرده گذاری نمایید و از آن‌ها سود بگیرید، چون ربایی بین مومن و غیرمسلمان نیست یا بین مومن و فردی که دشمنی دارد.

وَإِنْ أَخْذْتَ مِنْ أَمْثَالٍ هُؤُلَاءِ قَرْضًا وَلَمْ تَمْكِنْ مِنْ سَدَادَهُ لَا إِشْكَالٌ وَفَقْكٌ
الله.

و اگر از امثال این افراد وام گرفتی و نتوانستی پس بدھی، اشکالی ندارد، خداوند شما را موفق کند.

ج س ۴: قال تعالى: (قَالَ رَبُّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي * وَيَسِّرْ لِي أَمْرِي *
وَاحْلُّ عُقْدَةً مِنْ لِسَانِي * يَفْقَهُوا قَوْلِي * وَاجْعَلْ لِي وَزِيرًا مِنْ أَهْلِي).

ج س ۴: خداوند متعال می فرماید: (گفت: پروردگارا، سینه‌ام را گشاده گردان، و کارم را برای من آسان ساز، و از زبانم گره بگشای، (تا) سخنم را بفهمند، و برای من دستیاری از کسانم قرار ده).

وقال تعالى: (وَإِذْ نَادَى رَبُّكَ مُوسَى أَنْ أَتِ الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ * قَوْمٌ
فَرْعَوْنَ أَلَا يَتَّقُونَ * قَالَ رَبِّ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُكَذِّبُونَ * وَيَضِيقُ صَدْرِي وَلَا
يَنْطِلِقُ لِسَانِي فَأَرْسِلْ إِلَى هَارُونَ) ([97]).

و خداوند متعال می فرماید: (و (یاد کن) هنگامی را که پروردگارت موسی را نداد داد که به سوی قوم ستمکار برو: قوم فرعون؛ آیا پروا ندارند؟! گفت: پروردگارا، می ترسم مرا تکذیب کنند، و سینه‌ام تنگ می گردد، و زبانم باز نمی شود، پس به سوی هارون بفرست) ([98]).

دعا موسی(ع) واضح بأنه طلب من الله الآتي:

دعا موسی(ع) واضح است که وی از خداوند موارد زیر را طلب نموده است:

اشْرَحْ لِي صَدْرِي.

سینه‌ام را گشاده گردان

وَيَسِّرْ لِي أَمْرِي.

وکارم را برای من آسان ساز

وَاحْلُنْ عُقْدَةً مِنْ لُسَانِي.

و از زبانم گره بگشای

يَفْقَهُوا قَوْلِي.

سخنم را بفهمند

وَاجْعَلْ لِي وَزِيرًا مِنْ أَهْلِي.

و برای من دستیاری از کسانم قرار ده

وفي الآيات علل موسى(ع) طلبـ (حل عقدة لسانه) بأنـه ليفقـها ما يـقول. وأيضاً عـلـ طـلـبـهـ أـنـ يـشـرـحـ صـدرـهـ؛ لأنـهـ يـخـافـ أنـ يـضـيقـ صـدرـهـ ولا يـنـطـلـقـ لـسانـهـ.

در این آیات موسی(ع) علت درخواستش را -گـرـهـ گـشـابـیـ اـزـ زـبـانـشـ - بـیـانـ مـیـ کـنـدـ، بـهـ اـینـ کـهـ آـنـ چـهـ مـیـ گـوـیدـ رـاـ بـفـهـمـنـدـ. هـمـ چـنـینـ عـلـتـ درـخـواـسـتـشـ رـاـ بـیـانـ کـرـدهـ استـ کـهـ سـینـهـ اـشـ گـشـادـهـ شـودـ، چـونـ اوـ مـیـ تـرـسـدـ کـهـ سـینـهـ اـشـ تـنـگـ شـودـ وـ زـبـانـشـ بـهـ سـخـنـ نـیـاـیدـ.

النتـيـجـةـ الواـضـحـةـ؛ إنـ هـنـاكـ مشـكـلـةـ فـيـ النـطقـ وـإـيـصالـ المـعـلـوـمـةـ لـلـآـخـرـيـنـ عـنـ مـوـسـىـ(عـ)، وـهـذـهـ المشـكـلـةـ حـلـتـ جـزـئـيـاـ عـنـ مـوـسـىـ(عـ)

**بالخصوص، وحَلَتْ كلياً في رسالة موسى(ع) ببعث هارون(ع) كوزير له
يعينه على إ يصل الرسالة.**

نتیجه روشن است؛ نزد موسی(ع) در سخن گفتن و رساندن معلومات به دیگران مشکل وجود داشت، و با فرستادن هارون به عنوان وزیر که به وی در امر رساندن رسالت کمک کند این مشکل را بخصوص به صورت جزئی برای موسی(ع)، و به صورت کلی در رسالت موسی(ع) حل نمود.

**فاستجابة الله لدعاء موسى(ع) قد تمت وبغاية الحكمة، فموسى أراد
أن تتحسن قدرته على تبليغهم، وطلب أن يبعث معه هارون كوزير، وقد
حسن الله قدرة موسى(ع) على التبليغ بقدر معين، وأتمها بـهارون(ع)،
فبعث الله هارون(ع) استجابة لطلب موسى(ع)، وجعل بعثه في غاية
الحكمة وهو أنه أتم به حل مشكلة موسى(ع) في تبليغ فرعون والقوم
الذين أرسل إليهم موسى(ع)، (قَالَ قَدْ أُوتِيتَ سُولَكَ يَا مُوسَى)[99].**

و مستجاب شدن دعای موسی(ع) توسط خداوند در نهایت حکمت تحقق یافت، و موسی خواست که قدرت بر تبليغ نیکو شود، و درخواست کرد تا هارون را به عنوان وزیرش مبعوث کند، و خداوند قدرت موسی(ع) را بر تبليغ به اندازه معین نیکو کرد، و با هارون(ع) به اتمام رساند، و خداوند هارون(ع) را به خاطر مستجاب کردن درخواست موسی(ع) مبعوث کرد، و مبعوث کردن او را در نهایت حکمت قرار داد، وایشان مشکل موسی(ع) را در تبليغ فرعون و قومی که برای آنها فرستاده شده را حل نمود، (فرمود: ای موسی، خواستهات به تو داده شد)[100].

**وقد بيَّنَ تعالى أن هناك بقية من الخلل في بيان موسى(ع) لم ترفع
عندما قص كلام فرعون: (أَنَا خَيْرٌ مِّنْ هَذَا الَّذِي هُوَ مَهِينٌ وَلَا يَكَادُ يُبَيِّنُ)**

([101]).

و خداوند متعال بیان می‌کند که در بیان موسی(ع) خللی وجود دارد که مُرتفع نشده، زمانی که سخن فرعون را تعریف می‌کند: (مگر نه این است که من از این مردی که از خانواده و طبقه پستی است و هرگز نمی‌تواند فصیح سخن بگوید برترم؟) ([102]).

وقال تعالى في قص قول موسى(ع): (وَأَخْيَ هَارُونٌ هُوَ أَفَصَحُ مِنِي لِسَانًا فَأَرْسِلْهُ مَعِيَ رِدْءًا يُصَدِّقُنِي إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُكَذِّبُونِ) ([103]).

و خداوند متعال در مورد بیان سخن موسی(ع) می‌فرماید: (و برادرم هارون زبانش از من فصیح‌تر است؛ او را همراه من بفرست تا یاور من باشد و مرا تصدیق کند؛ می‌ترسم مرا تکذیب کنند!) ([104]).

إذن موسى(ع) شخصياً بقي عنده شيء من الخلل في البيان، وهذه مشيئه الله ليكون هذا الخلل سبباً يتعلّل به المدعون بالباطل من أمثال فرعون وجده ومن استخفهم بأنهم أحق من موسى وبأنهم على الحق وأن موسى(ع) وحاشاه باطل: (وَنَادَى فِرْعَوْنٌ فِي قَوْمِهِ قَالَ يَا قَوْمَ الَّذِينَ لَيْ مُلْكُ مِصْرَ وَهَذِهِ الْأَنْهَارُ تَجْرِي مِنْ تَحْتِي أَفَلَا تُبْصِرُونَ * أَمْ أَنَا خَيْرٌ مِّنْ هَذَا الَّذِي هُوَ مَهِينٌ وَلَا يَكُادُ يُبَيِّنُ * فَلَوْلَا أُلْقَى عَلَيْهِ أَسْوَرَةٌ مِّنْ ذَهَبٍ أَوْ جَاءَ مَعَهُ الْمَلَائِكَةُ مُقْتَرِنِينَ * فَاسْتَخَفَ قَوْمَهُ فَأَطَاعُوهُ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ) ([105]).

بنابراین نزد خود موسی(ع) چیزی از خلل در بیان باقی ماند، و این خواست خدادست که این خلل سببی باشد برای مدعیان باطل امثال فرعون و سربازان و مریدانشان وانمود کنند که از موسی حق‌تر هستند و این که آن‌ها بر حق هستند، و موسی(ع) (حاشا) باطل است: (فرعون در میان قوم خود نداد و گفت: «ای قوم من! آیا حکومت مصر از آن من نیست، و این نهرها تحت فرمان من جریان ندارد؟ آیا نمی‌بینید؟** مگر نه این است که من از این مردی که از خانواده و طبقه پستی است و

هرگز نمی‌تواند فصیح سخن بگوید برترم؟** (اگر راست می‌گوید) چرا دستبندهای طلا به او داده نشده، یا اینکه چرا فرشتگان دوشادوش او نیامده‌اند (تا گفتارش را تأیید کنند)؟!** (فرعون) قوم خود را سبک شمرد، در نتیجه از او اطاعت کردند؛ آنان قومی فاسق بودند!). ([106]).

الْتَّفَ إِلَى أَنْ خُطَابَ فَرْعَوْنَ دِينِي لَا يَكُادُ يُفْرِقُ عَنْ خُطَابِ فَقَهَاءِ
الضَّلَالِ الْيَوْمَ، فَهُوَ يَقُولُ الْأَتِيَ: (يَا قَوْمَ أَلَيْسَ لِي مُلْكُ مِصْرَ وَهَذِهِ الْأَنْهَارُ
تَجْرِي مِنْ تَحْتِي أَفَلَا تُبْصِرُونَ): أَيْ إِنَّهُ يَقُولُ لِقَوْمِهِ انْظُرُوا؛ إِنَّ اللَّهَ
نَصْرَنِي وَمَكَنْنِي مِنْ حَكْمِ مِصْرٍ وَيُسَرِّ أَمْرُ الْحُكْمِ لِي، فَلَوْ كَانَ مُوسَى (ع)
هُوَ الْحَقُّ لَكَانَ اللَّهُ مَكْنِهِ وَيُسَرِّهَا لَهُ. هَذِهِ هِيَ الْمُغَالَطَةُ الدِّينِيَّةُ الْأُولَى عِنْ
فَرْعَوْنَ وَفَقَهَاءِ الضَّلَالِ فِي كُلِّ زَمَانٍ.

به خطاب دینی فرعون دقت کن که فرق چندانی با خطاب فقهای گمراه امروز ندارد، او این سخن را می‌گوید (ای قوم من! آیا حکومت مصر از آن من نیست، و این نهرا تحت فرمان من جریان ندارد؟ آیا نمی‌بینید؟): یعنی او به قومش می‌گوید: نگاه کنید، خداوند مرا یاری کرده و حکومت مصر را به من داده، و امور حکومت را برای من آسان کرده است، واگر موسی (ع) برق بود، خداوند به او تمکین می‌داد و کارها را برای او آسان می‌کرد. این همان مغالطه دینی اول نزد فرعون و فقهای گمراه در هر زمان است.

(أَنَّا خَيْرٌ مِّنْ هَذَا الَّذِي هُوَ مَهِينٌ وَلَا يَكَادُ يُبَيِّنُ): فرعون یقول إن موسی (ع) لا یکاد یبین، فلو کان مع الله سبحانه وتعالی لاصح الله لسانه بصورة كاملة، ولم یعد هناك خلل عنده في النطق. إذن النتيجة؛ فرعون یعتبر نفسه أنه أفضل؛ لأنَّه أقدر على البيان ولا يوجد خلل في لسانه، وهذه المغالطة الثانية، وقد تنكبها فقهاء الضلال ومن يطلب لهم اليوم، وكأنَّ فرعون إمامهم ومعلمهم، لا یکادون یفارقون أقواله وأفعاله.

(من از این مردی که از خانواده و طبقه پستی است و هرگز نمی‌تواند فصیح سخن بگوید برترم): فرعون می‌گوید: موسی(ع) نمی‌تواند درست صحبت کند، اگر با خداوند سبحان و متعال بود، خداوند زبانش را به صورت کامل اصلاح می‌کرد، و دیگر خللی در سخن گفتن نداشت، پس در نتیجه: فرعون خودش را بالاتر می‌داند، چون در صحبت کردن تواناست و خللی در زبانش ندارد، و این مغالطه دوم است، و فقهای گمراه و افرادی که امروزه با آن‌ها هم نواشند و سخن فرعون گرفتند و گویی فرعون پیشوا و معلم آن‌هاست، و دقیقاً شبیه سخنان و کارهای او انجام می‌دهند.

(فَلَوْلَا أُلْقِيَ عَلَيْهِ أَسْوَرَةٌ مِّنْ ذَهَبٍ أَوْ جَاءَ مَعَهُ الْمَلَائِكَةُ مُقْتَرِنِينَ): فرعون قال وفقيهاء الضلال ومن يتبعهم اليوم معه ويشاركونه في قوله: الذي يرسله الله والذي يرسله الإمام المهدي لابد أن يغتبه ويوفر له كل القدرة، من قدرة مالية وقدرة إعجازية يقهرنا بها على الإيمان.

(چرا دستبندهای طلا به او داده نشده، یا اینکه چرا فرشتگان دوشادوش او نیامده‌اند): فرعون این سخن را گفت و فقهای گمراه و پیروان امروز آن‌ها در سخنش با وی مشارکت دارند (این گونه می‌گویند: فردی که خداوند می‌فرستد و فردی که امام مهدی(ع) می‌فرستد باید او را بین‌یاز کند و همه قدرت‌ها را برایش فراهم کند، از جمله قدرت مالی و قدرت اعجازی که ما را بر ایمان مجبور کند.

هل تلاحظ الآية بوضوح وكيف أن فرعون قال قبلآلاف السنين قوله، أعاده نفسه تماماً فقيهاء الضلال اليوم (فَلَوْلَا أُلْقِيَ عَلَيْهِ أَسْوَرَةٌ مِّنْ ذَهَبٍ أَوْ جَاءَ مَعَهُ الْمَلَائِكَةُ مُقْتَرِنِينَ)، معنى هذا فليأت بشيء خارج عن العادة فليأتنا بمعجز، فليثبت بالمعجز القاهر الواضح إن الله معه والملائكة معه.

آیا آیه را به خوبی ملاحظه می‌کنی که چگونه فرعون قبل از هزاران سال پیش سخنی گفته که امروزه فقهای گمراه همین سخن را دوباره تکرار می‌کنند: (چرا

دستبندهای طلا به او داده نشده، یا اینکه چرا فرشتگان دوشادوش او نیامده‌اند)، معنی آن؛ چیزی که خارج از عادت باشد بیاورد و برای ما معجزه بیاورد، با معجزه قاهره روشن باید اثبات کند که خداوند و فرشتگان با او هستند.

هم یریدون أن يقهروا على الإيمان، فلا تنفعهم عصا تحولت أفعى؛ لأن هناك كثيرين غير موسى يفعلون هذا، فإذا كانوا سحرة فهو ساحر، وإن غلبهم فهو كبيرهم وأمهر منهم، ولكن أبداً لا يمكن أن يكون رسولاً من الله.

آن‌ها می‌خواهند که مجبور به ایمان آوردن شوند، عصایی که تبدیل به افعی می‌شود برای شان فایده ندارد، چون افراد زیادی به غیر از موسی(ع) هستند که این کار را انجام می‌دهند، و اگر ساحرانی باشند، موسی ساحر است، و اگر برآنان غلبه کند، او بزرگ‌ترین و ماهرترین آنان است، ولی اصلاً امکان ندارد که فرستاده‌ای از سوی خداوند باشد.

ولَا تنفعهم يد بيضاء تشير لنقاء موسى(ع)، وكيف تنفعهم؟! ولو كانت تنفعهم لما احتاجوا لها، و هل طهارة ونقاء قلب موسى(ع) كان خفياً عليهم وهم قد عashروه وعرفوه قبل أن يُرسَّل وبعد أن أرسل.

دست سفیدی که اشاره به پاکی موسی(ع) دارد برای شان فایده‌ای ندارد، و چگونه برای شان مفید است؟! اگر برای شان فایده‌ای داشت، به آن نیازی نداشتند، و آیا پاکی و طهارت دل موسی(ع) بر آنان پنهان بود، درحالی که با وی معاشرت داشتند و قبل و بعد از این که فرستاده شود او را می‌شناختند.

وَلَا يَنْفَعُهُمْ نَيلٌ يَتَحُولُ إِلَى اللَّونِ الْأَحْمَرِ، فَيُمْكِنُهُمُ الْاحْتِاجَاجُ بِسَهْوَةٍ أَنْ هَذَا أَمْرٌ طَبِيعِيٌّ أَنْ يَصْبَغَ النَّيلَ بِالدَّمِ نَتْيَاهًا مِعَارِكَ دَمْوِيَّةٍ حَصَلَتْ عَلَى مَجْرِيِ النَّيلِ قَبْلَ أَنْ يَصْلُهُمْ، وَبِبِساطَةٍ يَقُولُونَ وَمَا عَلَاقَةُ مُوسَىٰ (ع) بِهَذَا الْأَمْرِ؟ فَالنَّتْيَاهَ مِنْ كَانَ يَرِيدُ التَّكْذِيبَ يَعْلَلُ كُلَّ شَيْءٍ بِأَيِّ شَيْءٍ، فَهُمْ اسْتَحْبُوا الْعُمُرَ وَالضَّلَالَ عَلَى الإِبْصَارِ وَالْهُدَىِ، وَلِهَذَا فَلَا يَحْتَاجُ فَرَعُونَ وَفَقَهَاءُ الْضَّلَالِ لِكَثِيرٍ بَلْ يَكْفِي كَلْمَاتٌ قَلِيلَةٌ، يَكْفِي أَنْ يَقُولَ فَرَعُونَ إِنَّ مُوسَىٰ (ع) عِنْدَهُ خَلَلٌ فِي إِيصالِ الْكَلَامِ، وَمُوسَىٰ (ع) لَمْ يَأْتِ بِمَعْجَزَةٍ بَيْنَهُ لَا لِبْسٍ فِيهَا، لِيَجْدُ فَرَعُونَ وَفَقَهَاءَ الْضَّلَالِ أَكْثَرُ النَّاسِ قَدْ اتَّبَعُوهُمْ وَبِغَاءَ مَنْقَطَعَ النَّظِيرِ كَمَا هُمْ دَائِمًاً وَلَلأسْفِ.

رود نیل که تبدیل به رنگ سُرخ شد برای شان سودی ندارد، و می‌توانند به راحتی احتجاج کنند که این مسئله طبیعی که رود نیل بخاطر جنگ‌های خونین در مسیر رود، قبل از این که به آن‌ها برسد با خون رنگی شود، و به راحتی می‌گویند: ارتباط موسی (ع) با این مسئله چیست؟! درنتیجه هر فردی که می‌خواهد تکذیب کند، به هر چیزی را به هر چیزی مُرْتَبَطٌ می‌کند، آنان کوری و گمراهی را بر بینایی و هدایت برتری دادند، به همین خاطر فرعون و فقهاء گمراه به چیز زیادی نیاز ندارند، بلکه سخنان اندکی کفايت می‌کند، کافی است که فرعون بگوید: در نزد موسی (ع) خللی در رساندن سخن است، و موسی (ع) معجزه آشکاری که هیچ شباهه‌ای در آن نیست نیاورد، و فرعون و فقهاء گمراه را می‌یابد که بیشتر مردم از آن‌ها -با غبار (و پنهانی) که شبیه آن نیست- تبعیت کرده‌اند، همان گونه که متسافانه همیشه این‌گونه هستند.

(فَاسْتَخَفَ قَوْمَهُ فَأَطَاعُوهُ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ). وَيَا لَهُ مَنْ استخفافٌ مُرِيرٌ جَعْلٌ عَلَيْهِ (ع) يَقُولُ إِنَّهُ يَحْسُنُ مَرَارَتَهُ مَغْرُوسَةً كَالنَّصْلِ فِي فَمِهِ (وَفِي الْحَلْقِ شَجْنِي) ([107]).

(قوم خود را سبک شمرد، در نتیجه از او اطاعت کردند؛ آنان قومی فاسق بودند). و چه استخفاف تلخی است که علی(ع) را به صورتی قرار داد که تلخی اش را این گونه احساس می‌کند، مانند تیری که در دهانش کاشته شده است (در حلق خار است)([[108]]).

إِنَّهُ لِأَمْرِ مَرِيرٍ حَقًّا، إِنَّكَ تَجِدُ اللَّهَ سَبَّاحَهُ وَتَعَالَى يَفْضُحُ الْفَرَاعَنَةَ وَفَقَهَاءَ الضَّلَالِ عَلَى رَؤُوسِ الْأَشْهَادِ وَيَبْيَنُ بَاطِلَهُمْ بِأَيْدِيهِمْ وَبِأَفْعَالِهِمْ وَبِتَنَاقِضَاتِهِمْ وَبِسُلُوكِهِمُ الْمُنْحَرِفِ وَبِاتِّبَاعِهِمُ الْأَهْوَاءِ وَبِطَلْبِهِمُ الدُّنْيَا وَمَعَ كُلِّ هَذَا يَتَّبِعُهُمُ النَّاسُ، وَيَعْلَمُونَ لَهُمْ بِأَعْذَارِ وَاهِيَّ تَصْرِيفَاتِهِمْ وَأَقْوَالِهِمْ وَسُلُوكِيَّاتِهِمُ الْمُنْحَرِفَةُ لِلشَّرِيعَةِ.
وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ.

واقعاً مسئله تلخی است، می‌بینی که خداوند سبحان و متعال فرعونه و فقهای گمراه را جلوی چشم همه مُفتضح می‌کند، و باطل آنان را به دست خودشان و کارها و تناقضات و سلوک منحرفسان و پیروی از هوا و هوس و طلب دنیا بیان می‌کند، ولی با همه این‌ها مردم از آن‌ها دنباله‌روی می‌کنند، و با عذرهای پوچ برای رفتار و سخنان و روش منحرف و تحریف کننده شریعت برای آن‌ها توجیه می‌کند.

وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ.

أَوْصِيكُ وَالْمُؤْمِنِينَ أَنْ تَكُونُوا مُحْسِنِينَ مَعَ أَزْوَاجِكُمْ وَأَهْلِكُمْ وَفَقِيمَ اللَّهِ، فَالْإِحْسَانُ مَعَ الزَّوْجَةِ الْمُؤْمِنَةِ يَسِّرِ الْأَمْرُ لِمَا فِيهِ خَيْرُ الْآخِرَةِ وَالْدُّنْيَا، وَهُوَ يَدُرُ الرِّزْقَ وَيَدْفَعُ الْفَقْرَ وَالْشَّرَّ، أَسْأَلُ اللَّهَ لَكُمْ خَيْرُ الْآخِرَةِ وَالْدُّنْيَا وَصَلَاحَ ذَاتِ بَيْنِكُمْ، وَفَقِيمَ اللَّهِ لِكُلِّ خَيْرٍ.
وَالسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ.

أحمد الحسن - ربيع الأول / ١٤٣١ هـ

شما و مومنین سفارش می‌کنم که با همسران و خانواده‌تان نیکوکار باشید، خداوند شما را توفیق دهد، و نیکوکاری با همسر مومن، امور را به سمتی که در آن خوبی آخرت و دنیا سوق می‌دهد، و این رفتار رزق را سرازیر می‌کند و فقر و شر را دفع می‌کند، از

خداوند برای تان خوبی دنیا و آخرت و اصلاح بین خودتان را می‌خواهم، خداوند شما را
برای انجام هر کار خوبی موفق کند.
و السلام عليکم و رحمة الله و برکاته.

أحمد الحسن - ربيع الأول / ١٤٣١ هـ

- .29 - طه: [95]
- .29 - طه: [96]
- .13 - الشعراة: [97]
- .13 - شعراة: [98]
- .36 - طه: [99]
- .36 - طه: [100]
- .52 - الزخرف: [101]
- .52 - زخرف: [102]
- .34 - القصص: [103]
- .34 - قصص: [104]
- .54 - 51 - الزخرف: [105]
- .54 - 51 - زخرف: [106]
- .151 - 150 - 122 ح ص - علل الشرائع: ج 1 ب [107]
- .151 - 150 - 122 ح ص - علل الشرائع: ج 1 ب [108]